Thực hành Kiến trúc máy tính

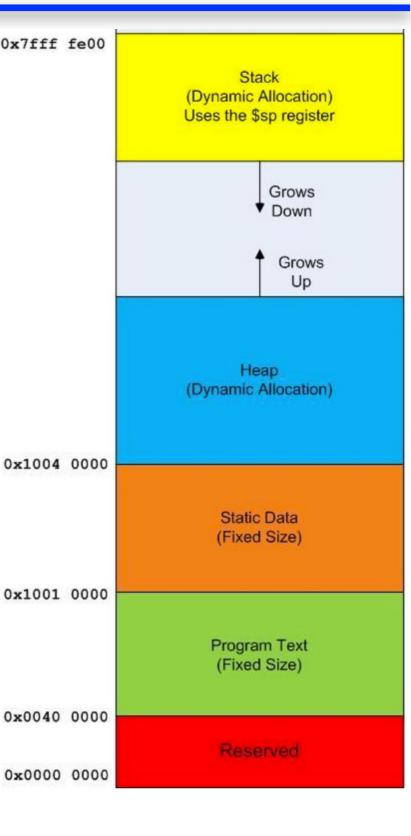
Giảng viên: Nguyễn Thị Thanh Nga Khoa Kỹ thuật máy tính Trường CNTT&TT

Tuần 10

- Bộ nhớ heap và cách cấp phát và sử dụng nó.
- Định nghĩa về mảng, cách triển khai và truy cập các phần tử trong một mảng sử dụng hợp ngữ.
- Cách cấp phát một mảng trong bộ nhớ ngăn xếp, trên ngăn xếp chương trình hoặc trong bộ nhớ heap
- Tại sao mảng được cấp phát phổ biến nhất trên bộ nhớ heap.
- Cách sử dụng địa chỉ mảng để truy cập và in các phần tử trong mảng.
- Sắp xếp bong bóng và cách triển khai thuật toán này trong hợp ngữ

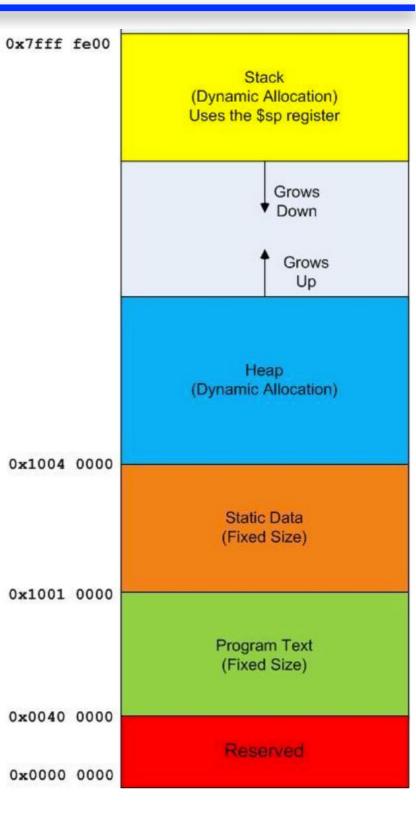
Bộ nhớ Heap

- Bộ nhớ heap bắt đầu ngay sau bộ nhớ tĩnh trong không gian bộ nhớ.
- Về mặt lý thuyết, bộ nhớ heap tăng dần cho đến khi gặp bộ nhớ ngăn xếp.

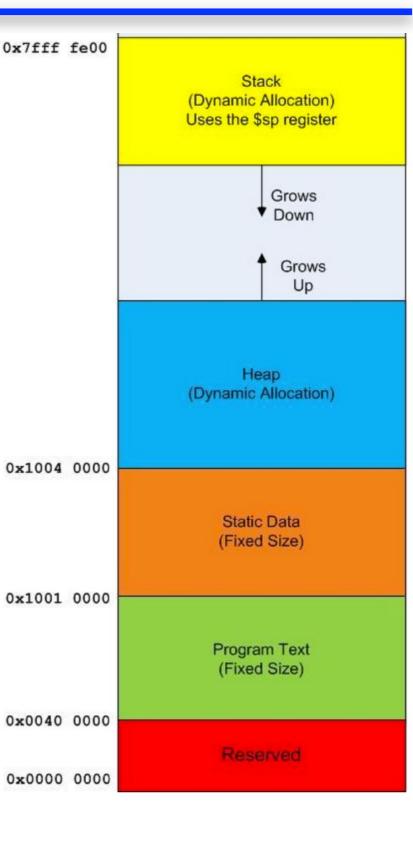
Bộ nhớ Heap

- Trong thực tế, hầu hết các hệ thống đều giới hạn không gian nhớ heap mà một chương trình có thể yêu cầu để bảo vệ khỏi các chương trình không chính xác có thể phân bổ heap không thích hợp.
- Nói chung, các giới hạn về kích thước bộ nhớ heap có thể tăng nếu cần không gian nhớ lớn hơn mặc định.

Bộ nhớ Heap

- Bộ nhớ heap là bộ nhớ động, vì nó được cấp phát tại thời điểm thực thi dựa trên yêu cầu từ người lập trình, thường là do sử dụng toán tử mới.
- Toán tử mới cấp phát bộ nhớ yêu cầu và khởi tạo nó theo một giá trị mặc định (thường là 0).
- Không gian nhớ có thể được xác định tại thời điểm thực thi.

Cấp phát bộ nhớ heap

- Chương trình con sau đây sử dụng bộ nhớ heap là một hàm cho phép người lập trình nhắc người dùng nhập vào một chuỗi mà không cần phải tạo biến chuỗi rỗng trong chỉ thị .data của chương trình.
- Chương trình con trước tiên cấp phát một biến chuỗi đủ lớn để chứa chuỗi mà người dùng đang được nhắc.
- Sau đó, sử dụng dịch vụ syscall 8 để đọc giá trị vào chuỗi đó.

```
.text
main:
    la $a0, prompt1 # Read and print the first string
    li $a1, 80
    jal PromptString
    move $a0, $v0
    jal PrintString
    la $a0, prompt2 # Read and print the second string
    li $a1, 80
    jal PromptString
    move $a0, $v0
    jal PrintString
    jal Exit
.data
    prompt1: .asciiz "Enter the first string: "
    prompt2: .asciiz "Enter the second string: "
```

```
.text
# Subprogram: PromptString
# Purpose: To prompt for a string, allocate the string
# and return the string to the calling subprogram.
# Input: $a0 - The prompt
               $a1 - The maximum size of the string
#
# Output: $v0 - The address of the user entered string
PromptString:
    addi $sp, $sp, -12 # Push stack
    sw $ra, 0($sp)
    sw $a1, 4($sp)
    sw $s0, 8($sp)
    li $v0, 4
                       # Print the prompt in the function
    syscall
                       # $a0 still has the pointer
                       # to the prompt
```

```
li $v0, 9
                       # Allocate memory
lw $a0, 4($sp)
syscall
move $s0, $v0
move $a0, $v0
                       # Read the string
li $v0, 8
                                           a0 = address of input
lw $a1, 4($sp)
                                           buffer
                                        8
                       read string
syscall
                                           a1 = maximum number of
                                           characters to read
                       # Save string address to return
move $v0, $a0
lw $ra, 0($sp)
                 # Pop stack
lw $s0, 8($sp)
addi $sp, $sp, 12
jr $ra
```

```
.text

    Chương trình chính hiển thị hai chuỗi được đọc.

main:
                          # Read and print the first string
    la $a0, prompt1
    li $a1, 80
    jal PromptString

    Hiển thị cách các chuỗi được cấp

    move $a0, $v0
                             phát trong bộ nhớ heap.
    jal PrintString
    la $a0, prompt2
                          # Read and print the second string
    li $a1, 80
    jal PromptString
                             Hiển thị hai chuỗi đã nhập vào, mỗi
    move $a0, $v0
                             chuỗi 80 byte.
    jal PrintString
    jal Exit
.data
```

prompt1: .asciiz "Enter the first string:

prompt2: .asciiz "Enter the second string:

```
.text
# Subprogram: PromptString
# Purpose: To prompt for a string, allocate the string
# and return the string to the calling subprogram.
# Input: $a0 - The prompt
#
                $a1 - The maximum size of the string
                $v0 - The address of the user entered string
# Output:
PromptString:
                         Dữ liệu không thay đổi trong lời gọi chương trình
    addi $sp, $sp, −12
                          con (bao gồm cả syscall) phải luôn được lưu trữ
    sw $ra, 0($sp)
```

```
li $v0, 4
syscall
```

sw \$a1, 4(\$sp)

sw \$s0, 8(\$sp)

- trong thanh ghi lưu (\$s0) hoặc trên ngăn xếp (\$a1).
- Giá trị của \$s0 được lưu lại khi vào chương trình con và được khôi phục về giá trị ban đầu khi kết thúc chương trình con.
- Tất cả các thanh ghi lưu phải có cùng giá trị trước khi vào 1 chương trình con và sau khi kết thúc chương trình con đó.

```
li $v0, 9
                        # Allocate memory
lw $a0, 4($sp)
                         Địa chỉ của bộ nhớ được trả về từ syscall 9,
syscall .
                          cấp phát bộ nhớ heap, được lưu trong $v0.
move $s0, $v0
move $a0, $v0.
                        # Read the string
li $v0, 8
                         $v0 được chuyển đến $a0 để gọi syscall 8 đọc
lw $a1, 4($sp)
                          vào một chuỗi ký tự.
syscall
                         # Save string address to return
move $v0, $a0.

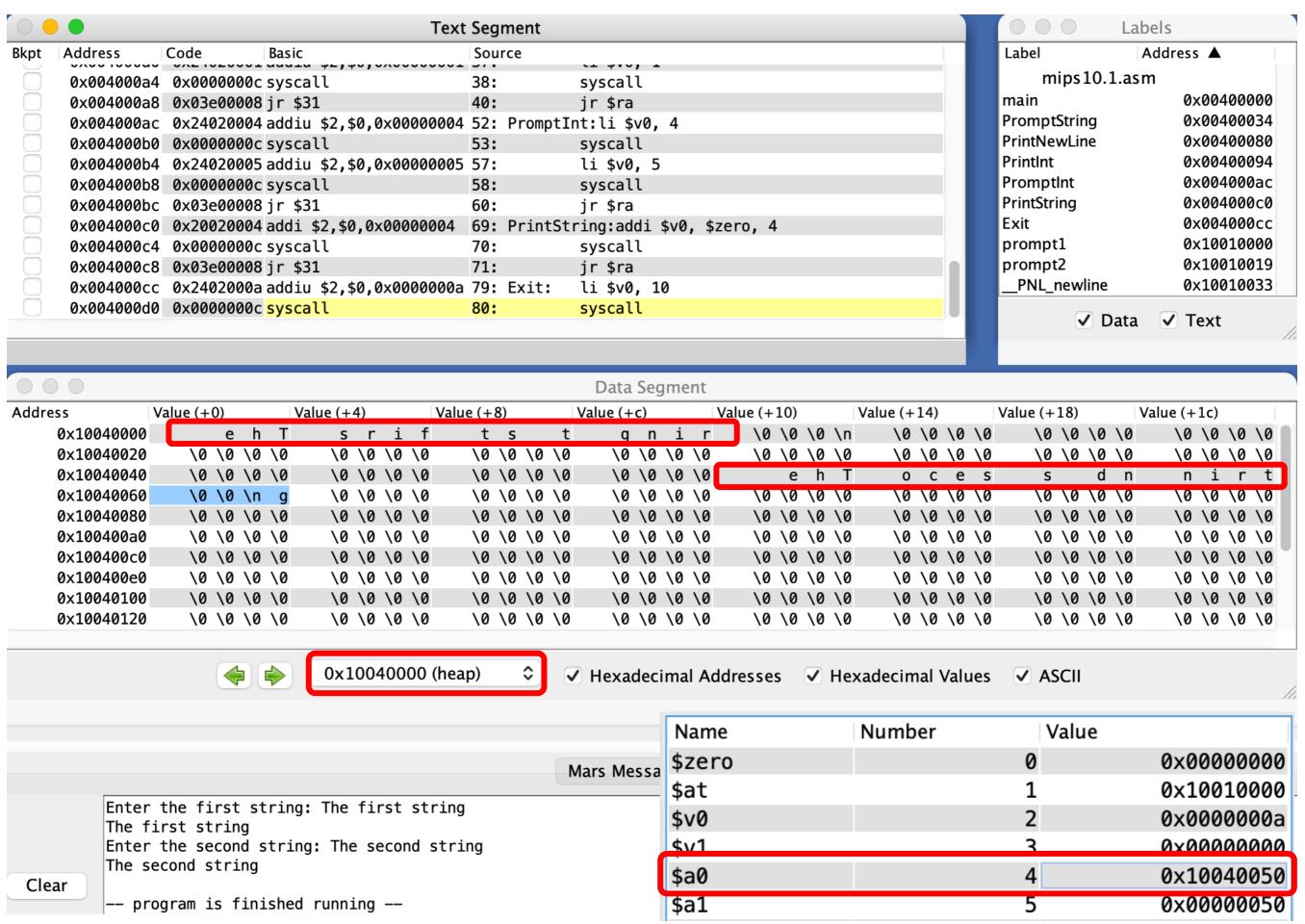
    Địa chỉ của vùng nhớ chứa chuỗi lưu trong

lw $ra, 0($sp)
                          $a0 được chuyển sang $v0, trở thành giá trị
lw $s0, 8($sp)
                          trả về của chương trình con.
addi $sp, $sp, 12
jr $ra
```

sbrk (allocate heap memory)

a0 = number of bytes toallocate

\$v0 contains address of allocated memory

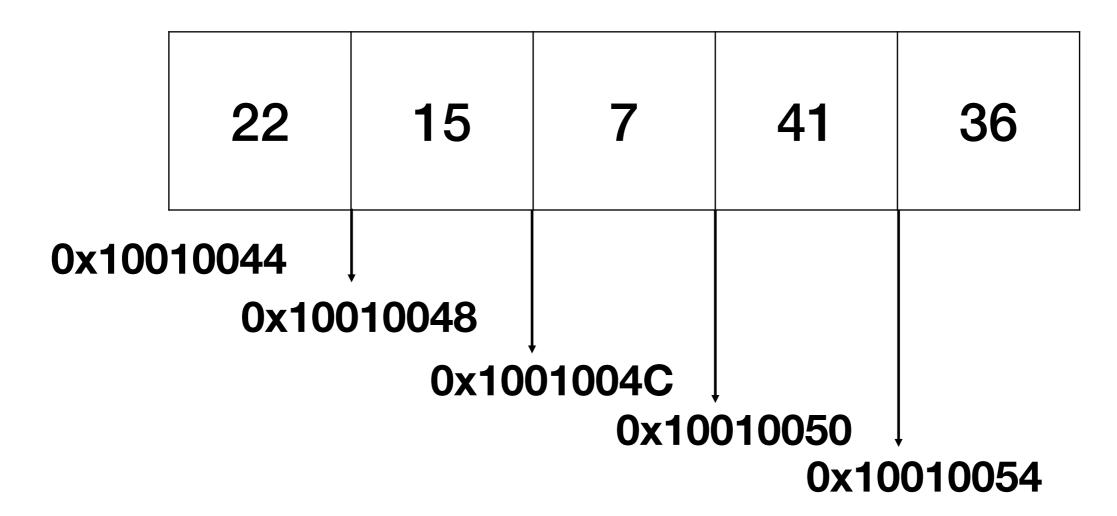
- Mảng là một biến nhiều giá trị được lưu trữ trong một vùng bộ nhớ liên tục có các phần tử có cùng kích thước.
- Dữ liệu tối thiểu cần thiết để định nghĩa một mảng bao gồm:
 - Một biến chứa địa chỉ đầu mảng
 - Kích thước của mỗi phần tử
 - Không gian để lưu trữ các phần tử

• Để truy cập bất kỳ phần tử nào trong mảng, địa chỉ của phần tử được tính theo công thức sau:

```
elemAddress = basePtr + index * size
```

- elemAddress: địa chỉ của (hoặc con trỏ tới) phần tử sẽ được sử dụng.
- basePtr: địa chỉ của biến mảng
- index: chỉ số cho phần tử (sử dụng mảng dựa trên 0)
- kích thước: kích thước của mỗi phần tử

• Cơ chế truy cập các phần tử mảng:

elemAddress = basePtr + index * size

• Để tải phần tử ở index 0:

```
elemAddress = (0x10010044 + (0 * 4)) = 0x10010044
```

- → basePtr cho mảng
- Để tải phần tử ở index 1:

```
elemAddress = (0x10010044 + (1 * 4)) = 0x10010048
```

• Để tải phần tử ở index 2:

elemAddress =
$$(0x10010044 + (2 * 4)) = 0x1001004C$$

Xét ví dụ sau: data

```
align 2 #Align next data item on specify
# 0=byte, 1=half, 2=word, 3=double
```

```
grades: .space 40
id: .space 10
```

- Khai báo đầu tiên tạo một mảng có tên là grades, có kích thước 40 byte. Mảng này sẽ lưu trữ 10 phần tử, mỗi phần tử có kích thước 4 byte, căn chỉnh theo từ (.align 2 => word boundary).
- Khai báo thứ hai tạo ra một mảng tên là id, kích thước 10 byte, không có căn chỉnh nào được chỉ định, vì vậy các byte có thể vượt qua ranh giới từ.

- Để truy cập một phần tử trong mảng grades:
 - Phần tử thứ 0: basePtr
 - Phần tử thứ 1: basePtr + 4
 - Phần tử thứ 2: basePtr + 8
- Đoạn mã sau đây cho thấy cách phần tử thứ 2 có thể được truy cập:

```
addi $t0,$t0,2 # set element number 2
sll $t0,$t0,2 # multiply $t0 by 4 (size) to get the offset
la $t1,basePtr # $t1 is the base of the array
add $t0,$t0,$t1 # basePtr + (index * size)
lw $t2,0($t0) # load element 2 into $t2
```

Cấp phát mảng trong bộ nhớ

- Mảng có thể được cấp phát trong bất kỳ phần nào của bộ nhớ.
- Tuy nhiên, các mảng được cấp phát trong vùng dữ liệu tĩnh hoặc trên ngăn xếp phải có kích thước cố định, và được cấp phát kích thước cố định ở thời điểm biên dịch.
- Chỉ các mảng được cấp phát trong bộ nhớ heap mới có thể được phân bổ kích thước tại thời điểm chạy chương trình.

Cấp phát mảng trong bộ nhớ tĩnh

- To allocate an array in static data, a label is defined to give the base address of the array, and enough space for the array elements is allocated.
- The array must take into account any alignment consideration.
- The following code fragment allocates an array of 10 integer words in the data segment.

```
.data
.align 2
array: .space 40
```

Cấp phát mảng trong ngăn xếp

- Để cấp phát một mảng trên ngăn xếp, \$sp được điều chỉnh để cấp phát một không gian trên ngăn xếp cho mảng.
- Đối với ngăn xếp, không có chỉ thị nào tương đương với chỉ thị trình hợp dịch .align 2.
- Đoạn mã sau cấp phát một mảng gồm 10 từ số nguyên trên ngăn xếp sau thanh ghi \$ ra.

```
addi $sp, $sp, -44
sw $ra, 0(sp)
# array begins at 4($sp)
```

Cấp phát mảng trong bộ nhớ heap

- Để cấp phát một mảng trên bộ nhớ heap, số lượng phần tử cần cấp phát được nhân với kích thước của từng phần tử để có được lượng bộ nhớ cần cấp phát.
- Ví dụ: Chương trình con cấp phát mảng trong bộ nhớ heap AllocateArray.

Chương trình con AllocatedArray

```
# Subprogram: AllocateArray
# Purpose: #To allocate an array of $a0 items,
         each of size $a1
#
# Input: $a0 - the number of items in the array
      $a1 - the size of each item
# Output: $v0 - Address of the array allocated
AllocateArray:
addi $sp, $sp, -4
sw $ra, 0($sp)
mul $a0, $a0, $a1
li $v0, 9
syscall
lw $ra, 0($sp)
addi $sp, $sp, 4
jr $ra
```

- Ví dụ cách truy cập các mảng bằng cách tạo một chương trình con PrintIntArray để in các phần tử trong một mảng số nguyên.
- Hai biến được truyền vào chương trình con,
 \$a0 là địa chỉ cơ sở của mảng và \$a1 là số phần tử cần in.
- Chương trình con xử lý mảng trong một vòng lặp bộ đếm và in ra từng phần tử theo sau bởi dấu ",".

• Mã giả như sau:

```
Subprogram PrintIntArray(array, size)
    print("[")
    for (int i = 0; i < size; i++)
        print("," + array[i])
    print("]")
```

```
.text
.globl main
main:
    la $a0, array_base
    lw $a1, array_size
    jal PrintIntArray
    jal Exit
.data
    array_size: .word 5
    array_base:
             word 12
             .word 7
             .word 3
             word 5
             .word 11
```

```
.text
# Subprogram: PrintIntArray
# Purpose: print an array of ints
# inputs: $a0 - the base address of the array
          $a1 - the size of the array
#
PrintIntArray:
    addi $sp, $sp, -16 # Stack record
    sw $ra, 0($sp)
    sw $s0, 4($sp)
    sw $s1, 8($sp)
    sw $s2, 12($sp)
    move $s0, $a0 # save the base of the array to $s0
    # initialization for counter loop
    # $s1 is the ending index of the loop
    # $s2 is the loop counter
    move $s1, $a1
    move $s2, $zero
    la $a0 open_bracket # print open bracket
    jal PrintString
                                  28
```

```
loop:
   # check ending condition
    sge $t0, $s2, $s1
    bnez $t0, end_loop
       sll $t0, $s2, 2 # Multiply the loop counter by
                       # by 4 to get offset (each element
                       # is 4 big)
       add $t0, $t0, $s0 # address of next array element
        lw $a1, 0($t0) # Next array element
        la $a0, comma
       jal PrintInt # print the integer from array
       addi $s2, $s2, 1 #increment $s0
       b loop
end_loop:
```

```
li $v0, 4
                           # print close bracket
    la $a0, close_bracket
    syscall
    lw $ra, 0($sp)
    lw $s0, 4($sp)
    lw $s1, 8($sp)
    lw $s2, 12($sp)
                                    # restore stack and return
    addi $sp, $sp, 16
    jr $ra
.data
    open_bracket: .asciiz "["
    close_bracket: .asciiz "]"
    comma: .asciiz ","
                                                          Mars Messages
.include "utils.asm"
                                   [,12,7,3,5,11]
                                   -- program is finished running --
                             Clear
```

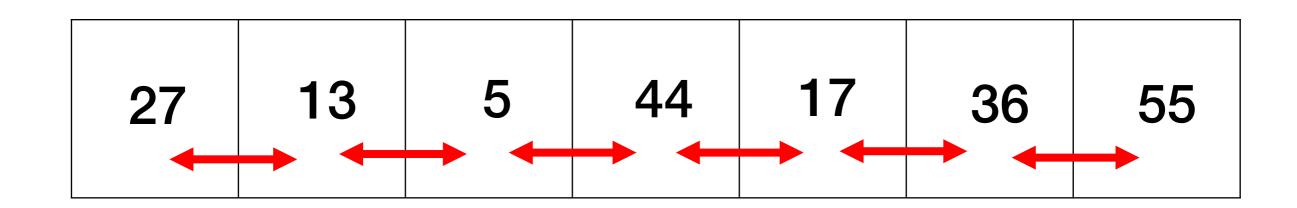
- Sắp xếp là quá trình sắp xếp dữ liệu theo thứ tự tăng dần hoặc giảm dần.
- Ví dụ sau đây sẽ giới thiệu Bubble Sort, để sắp xếp dữ liệu số nguyên trong một mảng.

Xét mảng sau đây chứa các giá trị nguyên.

55	27	13	5	44	17	36

Việc sắp xếp được thực hiện trong hai vòng lặp.

 Vòng lặp bên trong đi qua một lần dữ liệu so sánh các phần tử trong mảng và hoán đổi chúng nếu chúng không theo đúng thứ tự.

 Quá trình này tiếp tục cho đến khi một vòng hoàn chỉnh được thực hiện. Ở cuối vòng lặp bên trong, giá trị lớn nhất của mảng nằm ở cuối mảng và ở đúng vị trí của nó. Mảng sẽ như sau.

27	13	5	44	17	36	55

Việc sắp xếp được thực hiện trong hai vòng lặp.

 Một vòng lặp bên ngoài hiện đang chạy lặp lại vòng lặp bên trong và giá trị lớn thứ hai di chuyển đến vị trí chính xác.

27 13 5	17 36	44 55
---------	-------	-------

 Việc lặp lại vòng lặp bên ngoài này cho tất cả các phần tử dẫn đến mảng được sắp xếp theo thứ tự tăng dần.

Mã giả

```
for (int i = 0; i < size-1; i++)
    for (int j = 0; j < ((size-1)-i); j++)
         if (data[j] > data[j+1])
             swap(data, j, j+1)
swap(data, i, j)
    int tmp = data[i];
    data[i] = data[j];
    data[j] = tmp;
```

```
.text
.globl main
main:
    la $a0, array_base
    lw $a1, array_size
    jal PrintIntArray
                           .data
                               array_size: .word 7
    la $a0, array_base
                               array_base:
    lw $a1, array_size
    jal BubbleSort
                                            word 55
                                            word 27
    jal PrintNewLine
                                            word 13
    la $a0, array_base
                                            word 5
    lw $a1, array_size
                                            .word 44
    jal PrintIntArray
                                            word 17
                                            .word 36
    jal Exit
```

```
# Purpose: Sort data using a Bubble Sort algorithm
# Input Params: $a0 - array
               $a1 - array size
 Register conventions:
#
           $s0 - array base
           $s1 - array size
#
           $s2 - outer loop counter
#
#
           $s3 - inner loop counter
BubbleSort:
    addi $sp, $sp -20 # save stack information
    sw $ra, 0($sp)
    sw $s0, 4($sp)
                  # need to keep and restore save registers
    sw $s1, 8($sp)
    sw $s2, 12($sp)
    sw $s3, 16($sp)
   move $s0, $a0
   move $s1, $a1
    addi $s2, $zero, 0 #outer loop counter
```

```
OuterLoop:
    addi $t1, $s1, -1
    slt $t0, $s2, $t1
                                                                     #restore stack information
                                                 lw $ra, 0($sp)
    begz $t0, EndOuterLoop
                                                 lw $s0, 4($sp)
                                                 lw $s1, 8($sp)
    addi $s3, $zero, 0 #inner loop counter
                                                 lw $s2, 12($sp)
    InnerLoop:
                                                 lw $s3, 16($sp)
        addi $t1, $s1, -1
                                                 addi $sp, $sp 20
        sub $t1, $t1, $s2
                                                 jr $ra
        slt $t0, $s3, $t1
        begz $t0, EndInnerLoop
        sll $t4, $s3, 2 # load data[j]. Note offset is 4 bytes
        add $t5, $s0, $t4
        lw $t2, 0($t5)
        addi $t6, $t5, 4 # load data[j+1]
        lw $t3, 0($t6)
        sgt $t0, $t2, $t3
        begz $t0, NotGreater
            move $a0, $s0
            move $a1, $s3
            addi $t0, $s3, 1
            move $a2, $t0
                          # t5 is &data[j], t6 is &data[j=1]
            ial Swap
        NotGreater:
        addi $s3, $s3, 1
        b InnerLoop
    EndInnerLoop:
    addi $s2, $s2, 1
    b OuterLoop
EndOuterLoop:
```

```
# Subprogram: Swap
# Purpose: To swap values in an array of integers
# Input parameters: $a0 - the array containing elements to swap
                   $a1 - index of element 1
#
#
                    $a2 - index of elelemnt 2
# Side Effects: Array is changed to swap element 1 and 2
Swap:
    sll $t0, $a1, 2
                       # calcualate address of element 1
    add $t0, $a0, $t0
    sll $t1, $a2, 2
                       # calculate address of element 2
    add $t1, $a0, $t1
    lw $t2, 0($t0)
                       #swap elements
    lw $t3, 0($t1)
    sw $t2, 0($t1)
    sw $t3, 0($t0)
    jr $ra
```

```
# Subprogram: PrintIntArray
# Purpose: Print an array of ints
# inputs: $a0 - the base address of the array
          $a1 - the size of the array
PrintIntArray:
    addi $sp, $sp, -16 # Stack record
    sw $ra, 0($sp)
    sw $s0, 4($sp)
    sw $s1, 8($sp)
    sw $s2, 12($sp)
    move $s0, $a0 # save the base of the array to $s0
    # initialization for counter loop
    # $s1 is the ending index of the loop
    # $s2 is the loop counter
    move $s1, $a1
    move $s2, $zero
    la $a0 open_bracket # print open bracket
    jal PrintString
```

```
loop:
    # check ending condition
    sge $t0, $s2, $s1
    bnez $t0, end_loop
        sll $t0, $s2, 2
                                # Multiply the loop counter by
                                # by 4 to get offset (each element
                                # is 4 big)
        add $t0, $t0, $s0
                                # address of next array element
        lw $a1, 0($t0)
                                # Next array element
        la $a0, comma
        jal PrintInt
                                 # print the integer from array
        addi $s2, $s2, 1
                                #increment $s0
        b loop
end_loop:
    li $v0, 4
                                # print close bracket
    la $a0, close_bracket
    syscall
    lw $ra, 0($sp)
    lw $s0, 4($sp)
    lw $s1, 8($sp)
    lw $s2, 12($sp)
    addi $sp, $sp, 16
                             # restore stack and return
    jr $ra
.data
    open_bracket: .asciiz "["
    close_bracket: .asciiz "]"
     comma: .asciiz ","
.include "utils.asm"
```

```
[,55,27,13,5,44,17,36]
[,5,13,17,27,36,44,55]
-- program is finished running --
```

 Thay đổi chương trình con PrintIntArray để nó in mảng từ phần tử cuối cùng đến phần tử đầu tiên.

- Đoạn mã giả sau đây chuyển đối giá trị đầu vào của một số thập phân từ 1 ≤ n ≤ 15 thành một chữ số hệ cơ số 16.
- Chuyển đoạn mã giả này sang hợp ngữ MIPS.

```
main
    String a[16]
    a[0] = "0x0"
    a[1] = "0x1"
    a[2] = "0x2"
    a[3] = "0x3"
    a[4] = "0x4"
    a[5] = "0x5"
    a[6] = "0x6"
    a[7] = "0x7"
    a[8] = "0x8"
    a[9] = "0x9"
    a[10] = "0xa"
    a[11] = "0xb"
    a[12] = "0xc"
    a[13] = "0xd"
    a[14] = "0xe"
    a[15] = "0xf"
    int i = prompt("Enter a number from 0 to 15 ")
    print("your number is " + a[i]
                               46
```

- Thực hiện Bubble Sort với kích thước người dùng nhập vào là kích thước tối đa của mảng, sau đó điền vào mảng các số ngẫu nhiên.
- Sắp xếp mảng bằng cách sử dụng Buble sort.
- In ra mång.

Chương trình con AllocateArray không chính xác ở chỗ việc cấp phát bộ nhớ có thể nằm trên bất kỳ ranh giới nào. Đây là một vấn đề nếu mảng gồm các phần tử phải nằm trên một ranh giới cụ thể. Ví dụ: nếu mảng chứa các số nguyên phải nằm trên Ranh giới từ.

- Sử dụng chương trình con PromptString và AllocateArray, chỉ ra cách giải quyết vấn đề.
- Thay đổi chương trình AllocateArray để luôn thực hiện cấp phát trên ranh giới từ kép.

Kết thúc tuần 10